

Шляхи удосконалення організації фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів

Футорний С.М.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотації:

Мета. Здійснити аналіз концептуальних підходів щодо удосконалення організації фізичного виховання студентів. **Матеріал і методи.** Проведено експертне опитування викладачів фізичного виховання вищих навчальних закладів нефізкультурного профілю. **Результати.** Відзначено значний інтерес до поставлених питань, зацікавленість викладачів та студентів у пошуку розв'язання зазначених нагальних проблем, бажання бути активним учасником розвитку освітньої здоров'яформуючої політики. Встановлено, що основними шляхами удосконалення фізичного виховання молоді у системі освіти має бути формування потреби в зміцненні здоров'я засобами фізичної культури й спорту. Також – підвищення якості навчального процесу та забезпечення його висококваліфікованими кадрами, сучасними науково-методичними комплексами, відповідним матеріально-технічним оснащенням. **Висновки.** Виявлено цілісну картину бачення проблем та перспектив удосконалення фізичного виховання студентів. Це надає змогу структурувати проблеми за їх нагальністю і розробляти варіанти розв'язання та пропозиції з метою успішної реалізації освітньої здоров'язберігаючої стратегії.

Футорний С.М. Пути усовершенствования организации физического воспитания студентов высших учебных заведений. Цель. Осуществить анализ концептуальных подходов по совершенствованию организации физического воспитания студентов. **Материал и методы.** Проведен экспертный опрос преподавателей физического воспитания высших учебных заведений нефизкультурных профиля. **Результаты.** Отмечен значительный интерес к поставленным вопросам, заинтересованность преподавателей и студентов в поиске решения указанных насущных проблем, желание быть активным участником развития образовательной здоровьесформирующей политики. Установлено, что основными путями совершенствования физического воспитания молодежи в системе образования должно быть формирование потребности в укреплении здоровья средствами физической культуры и спорта. Также – повышение качества учебного процесса и обеспечения его высококвалифицированными кадрами, современными научно – методическими комплексами, соответствующим материально – техническим оснащением. **Выводы.** Выявлено целостную картину видения проблем и перспектив совершенствования физического воспитания студентов. Это дает возможность структурировать проблемы по их первоочередности и разрабатывать варианты решения с целью успешной реализации образовательной здоровьесберегающей стратегии.

Futurnyi S.M. Ways to improve the organization of physical education students in higher education. Purpose. Carry out an analysis of the conceptual approaches to improve the organization of physical education students. **Material and methods.** An expert survey of physical education teachers of higher educational institutions are not athletic profile. **Results.** Been a significant interest in the issues raised, the interest of teachers and students in finding solutions to these pressing problems, the desire to be an active participant in the development of educational policy health formative. Found that the main ways of improving the physical education of youth in the education system should be the formation of the need for health promotion by means of physical culture and sports. And – improving the quality of the educational process and ensure its highly qualified staff, modern scientific – methodical complexes relevant material – technical equipment. **Conclusions.** Revealed a coherent picture vision problems and prospects of improvement of physical education students. This gives you the opportunity to structure their priority problems and to develop solutions for the purpose of successful implementation of health- education strategy.

Ключові слова:

здоров'я, життя, фізичне виховання, викладачі, студенти.

здоровье, жизнь, физическое воспитание, преподаватели, студенты.

health, life, physical education, teachers, students.

Вступ.

Перебудова вищої освіти в Україні передбачає докорінне і всебічне вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців. Фізичне виховання у навчально-виховному процесі закладу вищої освіти є засобом, який вирішує одну із сторін такої підготовки, сприяє індивідуальному творчому розвитку студента, формуванню та вдосконаленню його професійно-важливих навичок та якостей у взаємозв'язку з його фізичним та духовним розвитком (Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та інших законодавчих актів України: Закон України від 17 листопада 2009 р., №1724-VI.; Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах: наказ Міністерства освіти і науки України від 11.01.2006 р., №4.; Про затвердження заходів, спрямованих на систему фізичного виховання учнів та студентської молоді у навчальних закладах України: наказ Міністерства освіти і науки України від 27.11.2008 р., №1078; Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента: наказ Міністерства освіти і науки України від 09.07.2009 р., №642;

Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2009-2015 роки. Кабінет Міністрів України: Постанова від 28 січня 2009 р., № 41; Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту України. К., 2004, 9 с.) [6]. Проведений системний теоретико-методологічний та емпіричний аналіз літературних джерел з проблеми фізичного виховання студентів дає підставу стверджувати, що фізичне виховання традиційно і обґрунтовано визнається найважливішим чинником дієздатності студентської молоді, ефективним засобом формування її соматичного здоров'я і підготовки до активної життєдіяльності й майбутньої високопродуктивної праці [1, 2, 4-7, 8-15]. Необхідно відмітити, що на фоні реформування системи освіти в Україні, яка характеризується найбільш стрімкими темпами, на сьогодні, однією з найбільш гострих, важко розв'язуваних залишається проблема саме реформування освіти в галузі фізичного виховання [Про реформування системи фізичного виховання учнів та студентської молоді у навчальних закладах України: спільне рішення колегії МОН, МОЗ, Мінсім'ї, молоді та спорту від 11 листопада 2008 р., №13/1-2/10/11/1; Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних

закладах: наказ Міністерства освіти і науки України від 11.01.2006 р., №4; Про затвердження заходів, спрямованих на систему фізичного виховання учнів та студентської молоді у навчальних закладах України: наказ Міністерства освіти і науки України від 27.11.2008 р., №1078; Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента: наказ Міністерства освіти і науки України від 09.07.2009 р., №642.]. Підтвердженням цього є загальновідомі факти про те, що, не дивлячись на численні дослідження, присвячені вдосконаленню процесу фізичного виховання учнівської і студентської молоді, до сьогодні кардинальних змін у вирішенні цієї проблеми не здійснено [1, 2, 4-7, 8-15]. В результаті фізичне виховання на протязі багатьох років не виконує свої функції. Як свідчать представлені у фаховій літературі результати досліджень з погляду на збереження здоров'я ефективність традиційних занять фізичним вихованням низька [1]. Традиційна система навчання, як правило, негативно позначається на стані здоров'я студентів. Ситуація ускладнюється переходом на кредитно-модульну форму навчання, що припускає зменшення кількості годин, які відводяться на фізичне виховання, і переміщення їх у розряд самостійної роботи, що при несформованій мотивації до занять може проявитися в зниженні рухової активності студентів у цілому [Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах: наказ Міністерства освіти і науки України від 11.01.2006 р., №4; Про затвердження заходів, спрямованих на систему фізичного виховання учнів та студентської молоді у навчальних закладах України: наказ Міністерства освіти і науки України від 27.11.2008 р., №1078; Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента: наказ Міністерства освіти і науки України від 09.07.2009 р., №642.]. Тому важливим аспектом досліджень є пошук шляхів удосконалення організації фізичного виховання студентської молоді. Здійснення дієвого фізичного виховання студентської молоді в Україні є актуальною проблемою, вирішення якої має важливе значення для розвитку суспільства, держави, виробництва, фізичного та духовного вдосконалення молодого покоління.

Ситуація, що склалася, ставить в ряд найбільш актуальних виявлення та аналіз причин низької ефективності традиційних технологій і обґрунтування принципово нових підходів до визначення мети, змісту і організаційних засад освіти в сфері фізичної культури і спорту. Враховуючи теоретичне значення та практичну важливість проблеми визначено тему дослідження.

Дослідження виконано згідно Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 р.р. 3.7 «Удосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні та реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини», номер державної реєстрації 0111U001734.

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета дослідження – дослідити підходи до удосконалення організації процесу фізичного виховання студентів нефізкультурних вищих навчальних закладів.

Методи дослідження: теоретичний аналіз науково-методичної літератури, аналіз законодавчих та нормативних документів, вивчення педагогічного досвіду вузів з організації фізичного виховання студентів, педагогічні спостереження, соціологічні методи дослідження (експертне опитування, анкетування, інтерв'ювання), методи статистичної обробки даних. Джерелами досліджень слугували вітчизняна законодавча база в галузі освіти, статистичні матеріали та дослідження українських та зарубіжних науковців.

Результати дослідження.

Здійснений аналіз концептуальних підходів щодо удосконалення організації фізичного виховання студентів свідчить про фактичну відсутність чітких, консолідованих уявлень про те, яким має бути фізичне виховання у вищому навчальному закладі в умовах трансформації вищої освіти. Разом з тим, виключна значимість відповідей на це питання обумовлена тим, що без них неможливо визначити в чому є сутність і якою має бути основна спрямованість змісту освіти з фізичного виховання у вузі.

Негативним наслідком цього є наповнення навчальної програми з фізичного виховання невластивим для неї змістом з інших форм фізичного виховання, пряма підміна занять з фізичного виховання іншими формами фізичної культури, недооцінка ролі освітнього змісту навчальної роботи (навіть до повного ігнорування). Все це, в цілому, обумовлює низький рівень ефективності рішення задач фізичного виховання, як освітніх, так і задач з розвитку фізичних якостей і зміцнення здоров'я студентів.

З метою визначення основних проблем сучасних навчальних закладів і знаходження шляхів їх розв'язання, встановлення пріоритетних напрямів освітніх реформ у сучасній системі фізичного виховання, зорієнтованих на здоров'язберігаючий підхід, нами було проведено експертне опитування викладачів фізичного виховання вищих навчальних закладів нефізкультурного профілю. Опитування викладачів сприяло їх широкому залученню до обговорення основних проблем та визначення перспектив розвитку освіти, розробленню дієвих рекомендацій для удосконалення практики роботи навчального закладу та планування конкретних дій щодо підвищення якості освіти з фізичного виховання.

Метою опитування стало вивчення думки викладачів щодо ефективності модернізаційних процесів у вищому навчальному закладі, передусім як впливають вони на рівень здоров'я, створення системи моніторингу для забезпечення якості освіти. Зокрема під час опитування значну увагу було приділено питанням сприяння збереженню здоров'я, створенню сприятливого освітнього середовища. Завданнями опитування стали: залучення педагогічної громадськості до обговорення проблем освітньої політики, з'ясування

незалежної думки щодо ефективності реформування освіти з фізичного виховання. Основними принципами організації опитування стали: охоплення широкою аудиторії, збереження автентичності відповідей (що гарантувалося використанням технічних засобів при обробленні результатів опитування), публічне оприлюднення результатів дослідження та рекомендації щодо розв'язання нинішніх проблем погіршення здоров'я студентів.

Анкетний лист, запропонований викладачам фізичного виховання вищого навчального закладу мистив як запитання закритого типу для визначення респондентами найактуальніших проблем через ранжування запропонованих варіантів відповідей, так і запитання відкритого типу, на які можна було відповісти в довільній формі.

Опитування побудовано за блоками, що охоплюють найважливіші сфери освітнього сектора, торкаючись проблем якісної освіти, управління процесом фізичного виховання, розвитку змісту фізкультурної освіти, становлення системи моніторингу здоров'я, стратегії підготовки кадрів, формування здорового способу життя, створення відповідного освітнього середовища.

При ранжуванні відповідей експертів щодо пріоритетних задач, які має вирішувати фізичне виховання у вищих навчальних закладах відповіді розподілилися наступним чином: найбільш значимими завданнями, на думку експертів, є: формування мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури, потреби у регулярних заняттях фізичними вправами (58,8%), надбання фонду рухових умінь і навичок, забезпечення загальної і професійно-прикладної фізичної підготовленості (52,9%); підготовка до виконання державних тестів і нормативів фізичної підготовленості на рівні вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик і освітньо-професійних програм відповідного фахівця (47,1%); формування системи знань з фізичної культури і здорового способу життя (35,3%).

До числа найбільш суттєвих недоліків концептуальних моделей, що пропонуються до реформування змісту освіти з фізичного виховання у вузі слід віднести порушення логіки системного аналізу, коли спроби обґрунтування окремих питань здійснюються на тлі невирішеності більш загальних. В обговоренні проблем превалює емпіричний підхід, що ґрунтується на експертній оцінці і здоровому глузді. Їхня велика кількість свідчить скоріше про фактичну відсутність методологічно обґрунтованих підходів до оцінки наявного соціального досвіду з проблем реформування фізичного виховання у вузі та її конструктивного рішення.

Традиційний шлях освоєння цінностей фізичної культури із пріоритетом фізичної підготовленості, спрямований на виконання уніфікованих програмних залікових нормативів, може складати лише базис для формування всієї системи цінностей фізичної культури, що далеко не вичерпуються тільки фізичними кондиціями молодої людини.

Особливу актуальність ця проблема набула в умовах перебудови суспільства, реорганізації вузівської освіти і її гуманізації. Свідчення цього – гострі концептуальні дискусії з питань формування фізичної культури студентської молоді вузів нефізкультурного профілю. Зокрема Закон України «Про фізичну культуру і спорт» визначає зміст фізичної культури студентів як самостійної сфери діяльності в соціокультурному просторі, виділяючи при цьому її освітні пріоритети [7]. Разом з тим у сфері фізичного виховання на сьогодні склалася така ситуація, коли багато з попередніх положень, що укорінилися у науці, в державних документах, гальмують інноваційну діяльність, перешкоджають створенню ефективної стратегії і тактики її подальшого розвитку.

Трансформація змісту освіти є одним з надважливих складників процесу модернізації. Вона передбачає передусім оновлення навчально-методичного забезпечення. На питання «Чи задовольняє Вас зміст навчальних програм з фізичного виховання?» експерти відповіли так: – повністю задовольняє – 5,9%; – частково задовольняє – 76,5%; – повністю не задовольняє – 17,7%.

Дані опитувань свідчать про досить консолідовану позицію викладачів фізичного виховання щодо необхідності зміни змісту навчальних програм з фізичного виховання. Це дає змогу підвищити результативність та ефективність освітнього процесу, широко запроваджувати інновації освітніх технологій.

Сучасне суспільство потребує від освіти підготовки молоді, здатної відповідати на виклик часу, здорової, компетентної та мобільної на сучасному ринку праці, яка має громадянську позицію та ефективно здійснює діяльність, саморозвивається та здатна навчатися протягом життя. З огляду на це респондентам було запропоновано оцінити зміст програм з фізичного виховання під кутом їх впливу на здоров'я та на формування у студентів здорового способу життя.

Респондентам було запропоновано відповісти на питання «Наскільки зміст сучасної програм з фізичного виховання забезпечує безпечний рівень здоров'я студентської молоді?» та оцінити, як забезпечується формування у студентів сучасним освітнім змістом необхідні компетентності.

Аналіз відповідей показав, що більшість викладачів оцінюють їх як посередні. Отримані дані засвідчують, що респонденти вважають сучасний зміст програми з фізичного виховання спрямованим передусім на набуття знань з основ здорового способу життя, розвиток фізичних навичок і умінь, що відповідає тенденціям у більшості європейських країн. Водночас оцінці рівня фізичного здоров'я не надається належної уваги, хоча це є не менш важливим для сучасного громадянина Європи та світу.

Тому важливим було з'ясувати, що саме, на думку експертів, буде сприяти формуванню культури здорового способу життя серед студентської молоді. Відповіді розподілилися так: найбільш дієвим для формування культури здорового способу життя фахів-

ці вважають розширення мережі спортивних секцій (52,9%), використання інноваційних програм і технологій у роботі зі студентами (41,1%); збільшення кількості та якості занять оздоровчої спрямованості (47,1%), підтримка молодіжних ініціатив з передачі достовірної соціально-значимої інформації (47,1%), впровадження у навчальний процес предметів, які формують позитивне відношення до здорового способу життя (35,3%). Необхідно констатувати, що протягом тривалого часу в основі спроб вирішення проблем фізичного виховання у вищому навчальному закладі покладено невірну орієнтацію в практиці, яка виявляється у тому, що виправити незадовільний стан справ у фізичному вихованні можливо простим збільшенням рухової активності на навчальних заняттях з фізичного виховання. Проте це орієнтувало на впровадження екстенсивних технологій, де головними ставилися питання збільшення загального обсягу рухової активності і інтенсивності навантажень, підвищення моторної щільності занять. При цьому явно недостатньо уваги приділялося підвищенню цілеспрямованих впливів, забезпеченню необхідного рівня фізкультурної освіченості, формуванню інтелектуального компонента фізичної культури особистості. Такий підхід не призвів до якого-небудь позитивного результату, і тим самим, вже давно повністю себе дискредитував, проте продовжує реалізовуватися у практиці повсюдно.

Багато з дослідників даної проблеми прямо схиляються до того, що основною спрямованістю занять з фізичного виховання у вузі має стати не освітня чи оздоровча, а рекреаційно-оздоровча, що підтверджують опитані нами експерти (94%).

Загальні процеси реформування освіти в Україні потребують нових підходів до організації процесу фізичного виховання. Нова модель організації відзначається відкритістю та демократичністю, органічним поєднанням управлінських впливів з громадською участю та впливом студентів на освітній процес. Такі моделі спонукають до якісних змін на рівні керівництва освітнього закладу: демократизації процесу прийняття рішень, набуття вузом більшої самостійності, що відповідає основним положенням Національної доктрини розвитку освіти України. Для з'ясування думки викладачів щодо вищезазначених аспектів, було поставлено запитання про організаційні проблеми в навчальному закладі, де вони працюють.

Запитання «Які з проблем організаційного характеру є актуальними для Вашого навчального закладу?» було отримано такі відповіді респондентів: – недостатнє фінансування фізкультурно-оздоровчих програм – 41,2%; – недостатня оснащеність вищого навчального закладу інформаційно-комунікативними технологіями та іншим обладнанням та інвентарем – 35,3%; – недостатній рівень кваліфікації викладачів для впровадження освітніх реформ – 47,1%; – запровадження освітніх інновацій без попередньої апробації – 58,8%; – недостатня кількість спортивних споруд – 35,3%; – інші – 17,6%.

Ці показники підтверджують позицію переважної кількості викладачів щодо гостроти фінансово-господарських проблем навчального закладу, а також експерти вказали на недостатній рівень кваліфікації викладачів для впровадження інноваційних технологій.

Модернізація системи освіти передбачає ефективне запровадження технологій здоров'язбереження в процесі фізичного виховання студентів. Створення здоров'язберігаючого освітнього середовища є головною передумовою поліпшення здоров'я учнівської та студентської молоді, що передбачає раціональне планування навчального навантаження; гармонійне поєднання її рухової активності з розумовою діяльністю; організацію збалансованого харчування тощо. Головними ознаками такого середовища має стати оптимальне поєднання методів, форм, засобів навчання, їх відповідність здібностям та віковим особливостям учнівської та студентської молоді; проведення експериментального впливу нових навчально-методичних засобів на здоров'я студентів, дотримання режиму рухової активності, створення емоційно сприятливої атмосфери навчання, культивування здоров'я тощо.

При опитуванні експертів нами визначалося найбільш дієве наповнення обов'язкових занять з фізичного виховання студентів. Встановлено, що фахівці переваги надають таким видам рухової активності, як сучасні фізкультурно-оздоровчі технології (фітнес програми аеробної та силової спрямованості) (47,1%), заняття у воді (35,3%), ігрові види спорту (52,9%), нетрадиційні види рухової активності (35,3%), інші (29,4%), що відповідає відношенню студентів до цих видів занять.

Залучення до цінностей фізичної культури здійснюється через відверте рухове натакування, примус і спроби формування на цій основі звички до систематичних занять, що ми спостерігаємо за період навчання в навчальному закладі. Експертами досліджено ефективність методів мотивації студентів: – семестровий залік з фізичного виховання – 35,3%; – поточна атестація з фізичного виховання – 47,1%; – регулярний моніторинг показників фізичного стану – 47,1%; – щорічне державне тестування фізичної підготовленості – 35,3%; – інші (використання інноваційних технологій фізичного виховання, підвищення рівня знань студентів, індивідуальний підхід у виборі видів занять, використання сучасних інформаційних технологій) – 64,7%.

В результаті дослідження встановлено, що традиційні методи мотивації студентів, на думку експертів, мають невисоку ефективність, в той же час респонденти вважають, що підвищенню мотивації до занять сприятиме використання інноваційних технологій фізичного виховання, індивідуальний підхід у виборі видів занять, використання сучасних інформаційних технологій тощо, які необхідно використовувати у роботі зі студентами.

Найбільш дієвими методами контролю якості фізичного виховання, на думку експертів, є: – регуляр-

ний моніторинг показників фізичного стану, зміни яких є індивідуальною метою студента – 52,9%; – аналіз відвідувань факультативних занять на старших курсах навчання – 47,1%; – тестування фізичної підготовленості – 41,1%; – моніторинг теоретичних знань з фізичного виховання і здорового способу життя – 41,1%; – інші – 29,4 %.

Нам важливо було дізнатися думку викладачів щодо проблем, які постають при організації процесу фізичного виховання безпосередньо у навчальному закладі. Дослідження труднощів, які виникають при організації процесу фізичного виховання допоможе викладачам уникнути багатьох проблем. Респондентів просили відповісти на запитання «Які причини перешкоджають ефективній організації процесу фізичного виховання у Вашому навчальному закладі?». Проблеми, що є найактуальнішими, на думку викладачів, при організації процесу фізичного виховання, знаходяться у такій площині: – недосконалість програмно-нормативного забезпечення – 35,3%; – застаріла матеріально-технічна база – 47,1%; – недостатня кількість занять – 52,9%; – недостатнє охоплення студентів позаакадемічними формами занять з фізичного виховання – 59,0%; – брак висококваліфікованих кадрів – 35,3%.

Це пояснюється рядом причин: недостатня усвідомленість прямих і безпосередніх функцій заняття з фізичного виховання, наповнення занять невластивими для них змістом. Більш того, повноцінне виконання предметом “фізичне виховання” своїх функцій утруднено рядом обставин: відсутністю традицій такого відношення до даного предмету поряд з глибоко укоріненим уявленням про нього як про форму організації рухової активності; помилковістю уявлень про зміст предмету “фізичне виховання”, як про щось однорідне, що може бути реалізованим тільки у рамках практичних занять; превалюванням надто спрощених уявлень про зміст теоретичного матеріалу, які зводяться тільки до елементарних даних з області гігієни, техніки безпеки, правил поведінки під час занять, техніки окремих вправ тощо; відсутністю традицій цілеспрямованої підготовки до викладання необхідного матеріалу в процесі здійснення професійної підготовки викладачів з фізичного виховання; значною складністю теоретичного матеріалу, що представляє собою об’єднання знань з багатьох наукових дисциплін. Вирішення цих питань вимагає суттєвого перегляду навчальних планів підготовки кадрів, збільшення кількості навчальних занять або часу, що відводиться на самостійну роботу.

Проведені нами опитування викладачів кафедри фізичного виховання також піднімають проблему низької підготовки спеціалістів зазначеного профілю для викладання в нових умовах. Отримані відповіді дозволяють зробити висновок, що викладачі фізичного виховання серед умінь працювати у нових умовах вбачають насамперед володіння глибокими знаннями свого предмету (59,0%), навичками використання інноваційних технологій навчання та виховання (70,6%), організації та проведення фізкультурно-оздоровчих

занять за інтересами студентів (29,4%), що на сьогоднішній день для багатьох викладачів є недоступним.

Основними дійовими особами, спроможними реалізувати завдання підвищення якості освіти є викладачі. Тому надзвичайно важливим є дослідження їхньої думки щодо найефективніших механізмів покращення якості освіти в Україні. Нами було поставлено питання «Які механізми підвищення якості освіти з фізичного виховання є найефективнішими для вашого навчального закладу?».

Ефективними механізмами підвищення якості освіти з фізичного виховання респонденти вважають: оновлення механізму фінансового та матеріально-технічного забезпечення – 47,1%; модернізація системи підготовки, перепідготовки та атестації викладачів – 47,1%; посилення контролю за ефективністю роботи з боку громадськості – 5,9%; запровадження повної автономії вищих навчальних закладів – 5,9%. За даними опитування найефективнішими для підвищення якості освіти є запровадження поширеного у багатьох країнах механізму, що передбачає фінансування навчального закладу, виходячи з розрахунку коштів, потрібних для навчання одного студента. Важливим респонденти вважають необхідність модернізації системи підготовки, перепідготовки та атестації педагогічних кадрів.

Анкетування викладачів та студентів вищого навчального закладу виявило надзвичайну зацікавленість респондентів, які були залучені до опитування, що свідчить про актуальність і доцільність вивчення громадської думки щодо процесів модернізації вищої освіти в Україні та її вплив на здоров’я студентів. Проведення подібних громадських опитувань в зарубіжжі свідчить про високий рівень демократизації суспільства та відбиває загальну тенденцію проведення постійного моніторингу суспільної думки через організацію опитувань різних видів у демократично розвинутих країнах світу. В Україні такі процеси лише набувають сили. Проведення такого опитування є як однією з перших спроб визначення громадської думки, так і залученням педагогічної громадськості до широкого обговорення освітніх проблем.

Опитування відкрило перспективу отримати цілісну картину бачення процесів модернізації в освітній галузі, надало змогу структурувати проблеми за їх нагальністю і розробляти варіанти розв’язання та пропозиції з метою успішної реалізації освітньої здоров’язберігаючої стратегії.

Було відзначено не тільки значний інтерес до поставлених питань, а й зацікавленість викладачів та студентів у пошуку розв’язання означених нагальних проблем і бажання бути активним учасником розвитку освітньої здоров’яформуючої політики. Під час опитування респонденти систематизували та пріоритизували проблеми, шукали варіанти їх конструктивного розв’язання та висловлювали своє бачення подальшої стратегії розвитку.

За останні роки відбулось становлення громадського сектора, зацікавленого в демократичному

розвитку освітньої галузі. Новітньою тенденцією на сьогодні є готовність громадськості та різноманітних професійних кіл до активної участі в розбудові освітньої галузі. Підтримка ключових компонентів процесу модернізації вищої освіти, висловлена у відповідях, засвідчує перспективність сучасних реформ та їх здійсненність, що відкриває шлях до досягнення високого рівня якості освіти та перспективу успішної інтеграції України до європейського та світового освітніх просторів.

Беручи до уваги основні позиції щодо ефективності процесів модернізації освіти та покращення її якості, найдоцільнішою вбачається потреба ширше залучати педагогічні професійні кола, широку громадськість до розв'язання нагальних потреб освітнього сектору. Важливим є також створення сприятливого освітнього середовища для всіх студентів з компонентами збереження здоров'я, розвитку творчого потенціалу, професійної орієнтації. Важливо створити відповідні умови як фінансового, так і професійного характеру, що відповідатиме сучасним потребам суспільства та світовим стандартам. Здоров'я нації є обов'язковою умовою національної безпеки. Саме тому впровадження громадських, державних програм та проектів має стати першочерговим завданням.

Висновки.

Опитування викладачів вищого навчального закладу виявило надзвичайну зацікавленість респондентів, які були залучені до експертної оцінки, що свідчить про актуальність і доцільність вивчення думки щодо шляхів удосконалення фізичного виховання у вищому навчальному закладі. Опитування відкрило перспективу отримати цілісну картину бачення проблем та перспектив удосконалення фізичного виховання студентів, надало змогу структурувати проблеми за їх нагальністю і розробляти варіанти розв'язання та пропозиції з метою успішної реалізації освітньої здоров'язберігаючої стратегії.

Враховуючи проведені дослідження встановлено, що основними шляхами удосконалення фізичного виховання молоді у системі освіти має бути формування потреби в зміцненні здоров'я засобами фізичної культури й спорту; підвищення якості навчального процесу з фізичного виховання та забезпечення його висококваліфікованими кадрами, сучасними науково-методичними комплексами й відповідним матеріально-технічним оснащенням; оптимізація управління у цій сфері тощо.

Перспективи подальших досліджень з даного напрямку будуть спрямовані на розробку механізмів підвищення ефективності процесу фізичного виховання студентської молоді.

Література

1. Анікєєв Д.М. Рухова активність у способі життя студентської молоді: автореф. дис. ... канд. з фіз. вих. і спорту: 24.00.02. К., 2012, 20 с.
2. Герчак Я.М. Формирование готовности к здоровьесбережению студентов высшего профессионального образования: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Новокузнецк, 2007, 225 с.
3. Захарина Е.А. Формирование мотивации к двигательной активности в процессе физического воспитания студентов высших учебных заведений: автореф. дис. ... канд. наук по физ. восп. и спорту: 24.00.02. К., 2008, 23 с.
4. Кожевникова Н.Г. Гигиенические аспекты формирования здорового образа жизни студентов. Гигиена и санитария, 2011, №6, С. 48-51.
5. Мешчерякова Г.П. Организационно-педагогическое обеспечение реализации здоровьесберегающих технологий в образовательном процессе вуза: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Ставрополь, 2006, 190 с.
6. Присяжнюк С.І. Використання здоров'язберезувальних технологій у фізичному вихованні студентів спеціального медичного відділення. Теорія і практика. К.: ЦП "КОМПРИНТ", 2012, 464 с.
7. Рыбачук Н.А. Теория и технология формирования культуры здоровья студентов: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08. Краснодар, 2003, 519 с.
8. Buultjens M, Robinson P. Enhancing aspects of the higher education student experience. *Journal of Higher Education Policy and Management*. 2011, vol.33(4), pp. 337-346. doi:10.1080/1360080X.2011.585708.
9. Highstreet VD. Aerobics for All Ages: A Broadband Approach to a Diverse University Population. *Journal of American College Health*. 1983, vol.32(3), pp. 125-127. doi:10.1080/07448481.1983.9936156.
10. Humphrey N, Lendrum A, Barlow A, Wigelsworth M, Squires G. Achievement for All: Improving psychosocial outcomes for students with special educational needs and disabilities. *Research in Developmental Disabilities*. 2013, vol.34(4), pp. 1210-1225. doi:10.1016/j.ridd.2012.12.008.
11. Macleod G, Cebula KR. Experiences of disabled students in initial teacher education. *Cambridge Journal of Education*. 2009, vol.39(4), pp. 457-472. doi:10.1080/03057640903352465.

References:

1. Anikiev D.M. *Rukhova aktivnist' u sposobi zhittia students'koyi molodi* [Motor activity in the lifestyle of the student youth], Cand. Diss., Kiev, 2012, 20 p.
2. Gerchak Ia.M. *Formirovanie gotovnosti k zdorov'esberezeniiu studentov vysshogo professional'nogo obrazovaniia* [Formation of readiness for health savings students of higher education], Cand. Diss., Novokuznetsk, 2007, 225 p.
3. Zakharina E.A. *Formirovanie motivatsii k dvigatel'noj aktivnosti v processe fizicheskogo vospitaniia studentov vysshikh uchebnykh zavedenij* [Create the motivation for locomotor activity in physical education students in higher education], Cand. Diss., Kiev, 2008, 23 p.
4. Kozhevnikova N.G. *Gigiena i sanitariia* [Hygiene and Sanitation], 2011, vol.6, pp. 48-51.
5. Meshcheriakova G.P. *Organizacionno-pedagogicheskoe obespechenie realizatsii zdorov'esberegaiushchikh tekhnologij v obrazovatel'nom processe vuza* [Organizational and pedagogical ensure implementation of health-technologies in the educational process of high school], Cand. Diss., Stavropol, 2006, 190 p.
6. Prisiazhniuk S.I. *Vikoriannia zdorov'iazberezhual'nikh tekhnologij u fizichnomu vikhovanni studentiv special'nogo medichnogo viddilennia* [Use of health preservation technology in physical education students of special medical department], Kiev, SP "KOMPRYNТ", 2012, 464 p.
7. Rybachuk N.A. *Teoriia i tekhnologiiia formirovaniia kul'tury zdorov'ia studentov* [Theory and technology formation culture of health of students], Dokt. Diss., Krasnodar, 2003, 519 p.
8. Buultjens M, Robinson P. Enhancing aspects of the higher education student experience. *Journal of Higher Education Policy and Management*. 2011, vol.33(4), pp. 337-346. doi:10.1080/1360080X.2011.585708.
9. Highstreet VD. Aerobics for All Ages: A Broadband Approach to a Diverse University Population. *Journal of American College Health*. 1983, vol.32(3), pp. 125-127. doi:10.1080/07448481.1983.9936156.
10. Humphrey N, Lendrum A, Barlow A, Wigelsworth M, Squires G. Achievement for All: Improving psychosocial outcomes for

12. Maivorsdotter N., Lundvall S. Aesthetic experience as an aspect of embodied learning: stories from physical education student teachers. *Sport, Education and Society*. 2009, vol.14(3), pp. 265–279. doi:10.1080/13573320903037622.
13. Mercier K., Doolittle S. Assessing Student Achievement in Physical Education for Teacher Evaluation. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. 2013, vol.84(3), pp. 38–42. doi:10.1080/07303084.2013.767721.
14. Qi J., Ha A.S. Inclusion in Physical Education: A review of literature. *International Journal of Disability, Development and Education*. 2012, vol.59(3), pp. 257–281. doi:10.1080/1034912X.2012.697737.
15. Stolz SA. Phenomenology and Physical Education. *Educational Philosophy and Theory*. 2013:1–14. doi:10.1080/00131857.2013.785355.
11. Macleod G, Cebula KR. Experiences of disabled students in initial teacher education. *Cambridge Journal of Education*. 2009, vol.39(4), pp. 457–472. doi:10.1080/03057640903352465.
12. Maivorsdotter N., Lundvall S. Aesthetic experience as an aspect of embodied learning: stories from physical education student teachers. *Sport, Education and Society*. 2009, vol.14(3), pp. 265–279. doi:10.1080/13573320903037622.
13. Mercier K., Doolittle S. Assessing Student Achievement in Physical Education for Teacher Evaluation. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. 2013, vol.84(3), pp. 38–42. doi:10.1080/07303084.2013.767721.
14. Qi J., Ha A.S. Inclusion in Physical Education: A review of literature. *International Journal of Disability, Development and Education*. 2012, vol.59(3), pp. 257–281. doi:10.1080/1034912X.2012.697737.
15. Stolz SA. Phenomenology and Physical Education. *Educational Philosophy and Theory*. 2013:1–14. doi:10.1080/00131857.2013.785355.

Информация об авторе:

Футорный Сергей Михайлович: sergfut@ya.ru; Национальный университет физического воспитания и спорта Украины; ул. Физкультуры 1, г.Киев, 03680, Украина.

Information about the author:

Futorny S.M.: sergfut@ya.ru; National University of Physical Education and Sport of Ukraine; Fizkultury str. 1, Kiev, 03680, Ukraine.

Цитуйте эту статью как: Футорный С.М. Шляхи удосконалення організації фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 12 – С. 94-100. doi:10.6084/m9.figshare.880635

Cite this article as: Futorny S.M. Ways to improve the organization of physical education students in higher education. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2013, vol.12, pp. 94-100. doi:10.6084/m9.figshare.880635

Электронная версия этой статьи является полной и может быть найдена на сайте: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive.html>

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive-e.html>

Эта статья Открытого Доступа распространяется под терминами Creative Commons Attribution License, которая разрешает неограниченное использование, распространение и копирование любыми средствами, обеспечивающими должное цитирование этой оригинальной статьи (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ru>).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.en>).

Дата поступления в редакцию: 09.10.2013 г.
Опубликовано: 30.12.2013 г.

Received: 09.10.2013
Published: 30.12.2013